

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛЛ	1	0	0	1	0	6	1	5
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Балканистика

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Е	3	3	4
---	---	---	---

Индоевропейско езикознание I част

Преподавател: доц. д-р Биляна Михайлова, ас. Борислав Петров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции I част	30
	Семинарни упражнения I част	15
	Лекции II част	30
	Семинарни упражнения II част	15
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост I и II част		90
Извънаудиторна заетост I част	Реферат	20
	Доклад/Презентация	15
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	40
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	40
	Подготовка за изпит	20
Извънаудиторна заетост II част	Доклад/Презентация	20
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
	Подготовка за изпит	35
Обща извънаудиторна заетост I и II част		210
ОБЩА ЗАЕТОСТ		300

Кредити аудиторна заетост I част	2
Кредити извънаудиторна заетост I част	4
Кредити аудиторна заетост II част	2
Кредити извънаудиторна заетост II част	2
ОБЩО ЕКСТ I и II част	10

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	30
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	30
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	40

Анотация на учебната дисциплина:

Лекционният курс, който се състои от две части, запознава студентите с основните и актуалните проблеми на индоевропейското езикознание – най-добре разработената досега област на праезиковата реконструкция. Студентите се запознават с историята и приложението на сравнително-историческия метод и неговите достижения при реконструкцията на фонетиката и морфологията на индоевропейския праезик. Специално внимание се отделя и на реконструкцията на структурата на праиндоевропейското общество въз основа на лингвистичните данни. Една от основните цели на курса е студентите да придобият уменията да реконструират праформи чрез сравнение на форми от засвидетелстваните езици. Това им позволява да осъзнаят по-задълбочено връзките между родствените езици и да използват познанията си практически при овладяване на чужди езици.

Предварителни изисквания:

Придобити познания по общо езикознание, старогръцки, латински и старобългарски език.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

--

Очаквани резултати:

Студентите получават трайни познания за историята на индоевропейските езици, тяхната прародина и диалектно членение. Осъзнаването на връзките между индоевропейските езици, усвояването на основните модели в развитието им и придобиването на умение за реконструкция на праформи е важно не само за теоретичната подготовка на студентите, но има и практическо значение – помага при овладяването на чужди езици, тъй като диахронният метод осветлява някои промени и форми, които иначе са считани за неправилни.

Учебно съдържание

Лекционен курс I част

Тема №	Наименование на темата	Хорариум
1	Възникване и периоди в развитието на индоевропейското езикознание.	4 ч.
2.	Сравнително-исторически метод.	4 ч.
3.	Звукови закони.	2 ч.
4.	Принципи на научната етимология.	2 ч.
5.	Ларингалната теория – възникване и развой.	2 ч.
6.	Отраженията на индоевропейските ларингали в отделните езици.	4 ч.
7.	Гласни и дифтонги в индоевропейския праезик.	4 ч.
8.	Сонантите в индоевропейския праезик. Закон на Зиверс и Линдеман. Реверсията на закона на Зиверс с акцент върху данните от гръцкия език.	2 ч.
9.	Съгласните в индоевропейския праезик – дентали и лабиали.	2 ч.
10.	Проблемът за индоевропейските гутурали (дорсали).	4 ч.

Лекционен курс II част

11.	Морфонологични проблеми на индоевропейския праезик.	2 ч.
12.	Количествен и качествен отглас в индоевропейските езици. Граматични функции на отгласа.	2 ч.
13.	Структура на корена. Суфикс и разширение.	2 ч.
14.	Обща характеристика на праиндоевропейската именна система.	2 ч.

15.	Склоненията в индоевропейския праезик.	2 ч.
16.	Видове глаголни основи в старите индоевропейски езици. Глаголните основи като средство за изразяване на темпорални отношения.	4 ч.
17.	Спреженията в индоевропейския праезик.	2 ч.
18.	Наклоненията в индоевропейския праезик и техният развой в индоевропейските езици.	4 ч.
19.	Залогът в индоевропейските езици.	2 ч.
20.	Индоевропейската прародина. Преглед на теориите.	2 ч.
21.	Езиковите данни за локализацията на индоевропейската прародина.	2 ч.
22.	Праиндоевропейското общество – възможности за реконструкция.	4 ч.

Семинарни упражнения – I част

Тема №	Наименование на темата	Хорариум
1.	Сравнително-исторически метод.	4 ч.
2.	Звукови закони	2 ч.
3.	Отраженията на индоевропейските ларингали в отделните езици.	4 ч.
4.	Гласни, дифтонги и сонанти в индоевропейския праезик.	2 ч.
5.	Праиндоевропейските лабиални и дентални съгласни.	2 ч.
6	Реконструкция на праформи – практически упражнения.	1 ч.

Семинарни упражнения – II част

6.	Отраженията на индоевропейските гутурали (дорсали).	4 ч.
7.	Граматична функция на отгласа. Структура на корена.	2 ч.
8.	Склоненията в индоевропейския праезик. Реконструкция на флексиите.	2 ч.
9.	Спреженията в индоевропейския праезик. Реконструкция на флексиите.	2 ч.
10.	Работа с етимологични речници – практически упражнения.	2 ч.
11.	Реконструкция на праформи – практически упражнения.	3 ч.

Литература:

- Б. Михайлова. *Очерк по индоевропейска фонетика*. София: КОМ. 2014.
- Г. Риков. *Избрани статии по индоевропейско езикознание и етимология*. София. 2018.
- Г. Риков. *Основа и флексия в индоевропейската и праславянската глаголна система*. – Съпоставително езикознание VI (3-5), 1981, 14 - 18.
- Г. Риков. *Формациите на индоевропейския назален презенс **ultimae laryngalis***. Автореферат за присъждане на научната степен „доктор на филологическите науки”. София. 1999.
- М. Данчева. *Дванадесет избрани статии по индоевропейско езикознание*. София. 2023.
- http://unilib-dspace.nasledstvo.bg/dspviewer/srv/viewer/eng/40d4051b-8b5f-4b29-ad34-3c4877217d7d?tk=QNQFG4tfSymtNDxIdyF9fQAAAAB16ewD.F76qqhAbCpGid20LkW MaoA&citation_url=/xmlui/handle/nls/38265
- Ст. Младенов. *Сравнително индоевропейско езикознание*. София. 1936.
- Т. В. Гамкрелидзе, Вяч. Вс. Иванов. *Индоевропейский язык и индоевропейцы*. Тбилиси. т. I – II. 1984. / T. Gamkrelidze, V. Ivanov. *Indo-European and the Indo-Europeans: A Reconstruction and Historical Analysis of a Proto-Language and a Proto-Culture*. 1995.
- A. L. Sihler. *New Comparative Grammar of Greek and Latin*. Oxford. 1995.
- A. M. Byrd. *The Indo-European Syllable*. Leiden, Boston: Brill. 2015.
- A. Meillet. *Introduction à l'étude comparative des langues indoeuropéennes*. 7e éd. Paris. / А. Мейе. Введение в сравнительное изучение индоевропейских языков. М. – Л. 1938.
- A. Pereltsvaig & M. W. Lewis. *The Indo-European Controversy: Facts and Fallacies in Historical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press. 2015.
- Alwin Kloekhorst & Tijmen Pronk (Eds.). *The Precursors of Proto-Indo-European: The Indo-Anatolian and Indo-Uralic Hypotheses*. Leiden, Boston: Brill. 2019.
- B. Mihaylova. *On the Reflex of Word Initial RHV- in Greek*.
- B. Olsen, Th. Olander & K. Kristiansen (Eds.). *Tracing the Indo-Europeans*. New evidence from archaeology and historical linguistics. Oxford & Philadelphia. 2019.
- B. W. Fortson. *Indo-European Language and Culture: An Introduction*. 2004.
- D. W. Anthony. *The Horse, the Wheel and Language. How Bronze-Age Riders from the Eurasian Steppes Shaped the Modern World*. Princeton, Oxford: Princeton University Press, 2007.
- E. Benveniste. *Le Vocabulaire des institutions indo-européennes*. Vol. 1 et 2. Paris. 1969. // E. Benveniste. *Indo-European Language and Society*. Miami. 1973 <https://chs.harvard.edu/read/benveniste-emile-indo-european-language-and-society//>
- Э. Бенвенист. *Словарь индоевропейских социальных терминов*. Москва. 1995.
- E. Benveniste. *Origines de la formation des noms en indo-européen*. Paris. 1935 / Э. Бенвенист. *Индоевропейское именное словообразование*. 1955. Москва.
- F. O. Lindeman. *Einführung in die Laryngaltheorie*. Berlin. 1970. / F. O. Lindeman. *Introduction to the laryngeal theory*. Oxford. 1997.
- G. Rikov. *On the Reconstruction of the Indo-European Verb System*. – Съпоставително езикознание XIV (4), 1989, 37 - 44.

- G. Rikov. *Sonants, Laryngeals and the Indo-European Nasal Infix Presents*. – *Orpheus. Journal of Indo-European and Thracian Studies* 2, 1992, 87-96.
- G. Rikov. *The Indo-European ex-Conjugation and the Origin of the Proterodynamic Verb Inflection*. – *LB XXIX* (1), 1986, 19-58; *XXX* (4), 1987, 209 - 245.
- H. Hirt. *Indogermanische Grammatik. Heidelberg. 1927-1937. Bd. I-VII.*
- J. Clackson. *Indo-European Linguistics*. Cambridge. 2007.
- J. Klein, B. Joseph & M. Fritz (Eds.). *Handbook of Comparative and Historical Indo-European Linguistics: An International Handbook*. Berlin, Boston: De Gruyter. 2017.
- J. P. Mallory & D. Q. Adams. *The Oxford Introduction to Proto-Indo-European and the Proto-Indo-European World*. Oxford. 2006.
- K. Brugmann, B. Delbruck. *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen*. II Aufl. Strassburg. Bd. I-V. 1897-1916.
- K. Brugmann. *Elements of the comparative grammar of the Indo-Germanic languages*. New York. T. I – IV. 1888-1895.
- K. Kristiansen, G. Kroonen & E. Willerslev. *The Indo-European Puzzle Revisited*. Cambridge. 2023.
- M. Kapović (Ed.). *The Indo-European Languages*. 2017.
- M. Kapović. *Uvod u indoevropsku lingvistiku*. Zagreb. 2006.
- M. Mayrhofer. *Die Hauptprobleme der indogermanischen Lautlehre seit Bechtel*. Vienna. 2004.
- M. Mayrhofer. *Indogermanische Grammatik*, vol. 1: Lautlehre. Heidelberg.
- M. Meier-Brügger. *Indo-European Linguistics*. Berlin. 2003.
- N. E. Collinge. *The Laws of Indo-European*. 1985.
- N. Krastev & B. Mihaylova. Indo-European Verb Morphology. – In: ГЛАГОЛАТИ. *Balkan Verb Typology*. Sofia. 2022, 18-55.
- O. Szemerényi. *Introduction to Indo-European Linguistics*. 1999. Oxford./ О. Семереньи. Введение в сравнительное языкознание. М. 1980.
- R. S. P. Beekes. *Comparative Indo-European Linguistics: An Introduction²*. 2011.
- Th. Olander (Ed.). *The Indo-European Language Family. A Phylogenetic Perspective*. Cambridge. 2022.
- Vl. I. Georgiev. *Introduction to the History of the Indo-European Languages*. Sofia. 1981.

**Съставили програмата: доц. д-р Биляна Михайлова, ас. Борислав Петров
25 март 2024**

Приета с протокол №4 от ФС на ФСФ от 09.04.2024 г.